

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
Telefoon (070) 333 44 44
Fax (070) 333 40 33
www.szw.nl

Contactpersoon
Doorkiesnummer

Ons kenmerk R&P/RSA/08/37194
Datum 22 januari 2009

Onderwerp Kamervragen van de leden Spies & Van Hijum

Hierbij zend ik u de antwoorden op de Kamervragen van de leden Spies J.W.E. en Van Hijum Y.J. (beide CDA) over de artikelen 'Aantal werkende armen groeit' en 'Werkend arm in Nederland'.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(J. Klijnsma)

Ons kenmerk R&P/RSA/08/37194

2080908570

Vragen van de leden Spies en Van Hijum (beiden CDA) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de artikelen “*Aantal werkende armen groeit*” en “*Werkend Arm in Nederland*” (Ingezonden 23 december 2008).

1.

Heeft u kennis genomen van het artikel “Aantal werkende armen groeit”¹ over het toenemende aantal werkende armen in Nederland, dat stelt dat armoede in Nederland niet alleen werklozen treft maar dat er zeker 200.000 werkenden leven onder de armoedegrens?

Antwoord: Ja, dit artikel is mij bekend.

2.

Herkent u of dit beeld overeenkomt met de resultaten in de Armoedemonitor van het Sociaal Cultureel Planbureau? In hoeverre wijkt dit beeld af?

3.

Geeft het artikel volgens u een bevestiging van het beeld uit de Armoedemonitor dat armoede zich niet alleen beperkt tot bijstandsgerechtigden maar ook tot laagbetaalden?

Antwoord op 2 en 3:

Op 18 december 2008 is het Armoedebericht 2008 verschenen, uitgebracht door het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Sociaal en Cultureel Planbureau. Hierin worden armoedecijfers gepresenteerd voor drie verschillende armoedegrenzen, de lage-inkomensgrens, de budgetgerelateerde grens ‘niet-veel-maar-toereikend’ en de budgetgerelateerde grens ‘basisbehoeften’. Het aantal arme werkenden in 2006 varieert bij deze drie armoedematen tussen de 140.000 en 210.000. Het in het Trouw-artikel genoemde aantal van ruim 200.000 werkende armen is gebaseerd op een vierde armoedegrens, de Europese definitie, waarbij gekeken is naar mensen die in 10 jaar tijd ten minste drie jaar met hun gezin onder deze Europese armoedegrens leven.

De cijfers in het Armoedebericht 2008 laten zien dat werknemers en zelfstandigen met een laag inkomen meestal kortdurend een laag inkomen hebben. Zit bijvoorbeeld van de bijstandsgerechtigden met een laag inkomen meer dan de helft langdurig (i.e. ten minste 4 jaar) op een laag inkomen, bij werknemers en zelfstandigen heeft minder dan 20% van degenen met een laag inkomen langdurig een laag inkomen. Per saldo heeft 0,6% van de werknemers langdurig een laag inkomen, en 2,8% van de zelfstandigen.

¹ Trouw, 18 december 2008

Ons kenmerk R&P/RSA/08/37194

4.

Vindt u dat u de juiste maatregelen neemt om de armoede onder alleenstaande moeders met kinderen, eenverdieners, kleine zelfstandige vissers, boeren en tuinders tegen te gaan? Bent u van oordeel dat de maatregelen het probleem van mensen die werken en – in tien jaar tijd tenminste drie jaar met het gezin - onder de armoedegrens zitten, kunnen oplossen?

5.

Kunt u een overzicht van maatregelen geven die u treft om ‘de armoedeval’ voor de genoemde groepen terug te dringen en die er toe leiden dat werken ook daadwerkelijk loont?

Antwoord op 4 en 5:

Bij armoede onder werkenden gaat het veelal om tijdelijke problematiek waarvan de oorzaken vaak uiteenlopen. Het kabinet vindt het desondanks wel belangrijk om werken meer lonend te maken. Het kabinet neemt deze kabinetsperiode daarom een aantal maatregelen om de armoedeval terug te dringen:

- Het *versterken van de inkomensafhankelijkheid van de arbeidskorting*: deze heffingskorting voor alle werkenden (werknemer of zelfstandige) maakt het verschil tussen uitkering en werk groter.
- De *introdactie van de inkomensafhankelijke combinatiekorting*: deze heffingskorting is voor het combineren van werk en zorg voor kinderen. Als alleenstaande ouders (of beide partners in een tweeverdienershuishouden) werken én wanneer zij kinderen jonger dan 12 hebben, hebben zij recht op deze heffingskorting. Zo wordt het verschil tussen werken en niet werken groter.
- Door het *verlagen van de WW-premie voor werknemers naar 0* neemt het verschil tussen werken en niet werken voor werknemers toe. Hier profiteren alleenstaande ouders en eenverdieners van, mits zij uiteraard werknemer zijn.
- Het *omzetten van de kinderkorting in een kindertoeslag* (vanaf dit jaar kindgebonden budget). Door in 2008 de kinderkorting om te zetten in de toeslag is het voor veel werkende alleenstaande ouders, werkende alleenverdieners en zelfstandigen mogelijk geworden om deze heffingskorting te verzilveren. Dit levert op jaarbasis een inkomensvoortgang tot circa €900 op. Hierdoor wordt het verschil tussen werken en niet werken vergroot.

Daarnaast streeft het kabinet ook naar een evenwichtige inkomensontwikkeling, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen, huishoudens met kinderen en de middengroepen.

Specifiek voor huishoudens met kinderen wordt dit jaar de kindertoeslag (een bedrag per huishouden) omgezet in een kindgebonden budget (bedrag per kind). Gezinnen met meer dan één kind met een laag of middeninkomen gaan er hierdoor op vooruit. Verder hebben ook werkenden met een laag inkomen baat bij algemene dan wel meer specifiek op hen gerichte inspanningen om niet-gebruik terug te dringen (zie ook het antwoord op vraag 6, 7 en 8).

Ons kenmerk R&P/RSA/08/37194

Per 1 januari 2009 is het experiment bevordering arbeidsinschakeling alleenstaande ouders van start gegaan. Aanleiding voor dit experiment is de afspraak uit het Coalitieakkoord dat er een regeling komt die werken in deeltijd financieel aantrekkelijk maakt voor sollicitatieplichtige alleenstaande ouders. Hiernaast is er veel generiek inkomensbeleid waar alleenstaande ouders baat bij hebben, zoals de alleenstaande ouderkorting en de aanvullende alleenstaande ouderkorting. Tevens profiteren alleenstaande ouders van het kindgebonden budget en van de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Een alleenstaande ouder houdt hierdoor netto substantieel meer over dan een eenverdiener met een zelfde bruto inkomen. Ten slotte hebben gemeenten per 1 januari 2009 ook de mogelijkheid gekregen langdurigheidstoeslag ook te verlenen aan werkenden (zie vraag 6).

Het kabinet kan met deze maatregelen niet garanderen dat er op termijn onder werkenden geen lage inkomens meer voorkomen. Zo zullen sommige werkenden er bewust voor kiezen om in deeltijd te werken, en daarbij de consequentie van een laag inkomen voor lief nemen. Ook is het mogelijk dat door omstandigheden een werkende tijdelijk een lager inkomen heeft. Denk bijvoorbeeld aan een korte periode van werkloosheid zonder dat een uitkering is aangevraagd omdat de persoon in kwestie er vertrouwen in heeft op korte termijn en op eigen kracht weer aan de slag te komen.

Specifiek voor zelfstandigen (waar onder vissers, boeren en tuinders) geldt dat ondernemen, bijvoorbeeld ook in de aanloopfase van een nieuwe onderneming, onherroepelijk samengaat met het nemen van financiële risico's. Het inkomen van ondernemers is mede afhankelijk van ontwikkelingen in de markt. Het is niet de bedoeling dat zelfstandigen met behulp van inkomensondersteuning jarenlang blijven ondernemen, terwijl het bedrijf niet levensvatbaar is.

6.

Vindt u dat gemeenten voldoende inzetten op werkenden waar het gaat om het beschikbaar stellen van de langdurigheidstoeslag en bijstand in natura voor huishoudens met kinderen? Kunt u één of enkele voorbeelden geven van de manier waarop gemeenten proberen ook werkenden te bereiken? Bent u van oordeel dat deze instrumenten voldoende zijn of overweegt u nog andere instrumenten aan te wenden om de positie van 'werkende armen' te versterken?

Antwoord: Met de wijzigingen van de Wet werk en bijstand ten aanzien van de decentralisatie van de langdurigheidstoeslag (artikel 36 WWB) en de bevordering van op maatschappelijke participatie gerichte ondersteuning van huishoudens met schoolgaande kinderen (artikel 35 WWB) die per 1 januari 2009 in werking zijn getreden, hebben gemeenten de bevoegdheid om de langdurigheidstoeslag ook te verlenen aan mensen die werken met een laag inkomen en die door gebrek aan arbeidsmarktperspectief geen uitzicht hebben op een inkomensverbetering. De langdurigheidstoeslag kan door gemeenten worden opengesteld voor zelfstandigen. Het is op dit moment nog te vroeg om iets te zeggen over de wijze van uitvoering door gemeenten.

Ons kenmerk R&P/RSA/08/37194

Manieren om niet-gebruik tegen te gaan zijn te vinden in mijn antwoord op vraag 8. Een instrument dat gemeenten kunnen inzetten voor de groep werkenden met een inkomen (net) onder het bijstandsniveau is kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Daarnaast is een wijziging van de Gemeentewet, Provinciewet en Waterschapswet in voorbereiding. Met deze wijziging wordt kwijtschelding mogelijk van lokale belastingen die de kleine zelfstandige met een geringe betalingscapaciteit en zonder vermogen als privé persoon moet betalen (zoals de WOZ-belasting). Tevens krijgen gemeenten de mogelijkheid om bij de beoordeling van de aanwezigheid van vermogen aan te sluiten bij de systematiek van de Wet werk en bijstand. Deze wijziging geldt voor zelfstandigen en particulieren. De vermogenstoets als onderdeel van het kwijtscheldingsbeleid wordt daarmee versoepeld.

Gemeenten kunnen een vangnet bieden op het moment dat een gezin als gevolg van (persoonlijke) omstandigheden (tijdelijk) onder het sociale minimum dreigt te vallen.

7.

Vindt u dat de groep 'werkende armen' die in het artikel wordt benoemd voldoende bekend is bij gemeenten en sociale diensten? Bent u voorts van mening dat het 'niet-gebruik' van voorzieningen onder deze groep 'werkende armen' groot is?

8.

Hoe gaat u bewerkstelligen dat het 'niet-gebruik' wordt teruggedrongen?

Antwoord op 7 en 8:

Het niet-gebruik is – voor alle minima – (te) groot. Er zijn geen cijfers bekend specifiek over het niet-gebruik van werkende armen.

Vanuit de rijksoverheid worden diverse activiteiten ingezet om het gebruik van voorzieningen te bevorderen. Deze zijn gericht op alle minima. Zij liggen op vier terreinen: bestandskoppeling, vereenvoudiging, voorlichting en ondersteuning. Vorig jaar zijn veel formulieren voor burgers begrijpelijker gemaakt. Ook wordt gekeken naar het vereenvoudigen van de toeslagen. De campagne Blijf Positi€! en de websites Berekenuwrecht.nl en www.regelhulp.nl wijzen burgers op beschikbare voorzieningen.

Naast de rijksoverheid hebben de gemeenten een cruciale rol. Daarom is in het Bestuursakkoord de afspraak gemaakt dat gemeenten impulsen geven aan het terugdringen van niet-gebruik van lokale regelingen. Veel gemeenten zetten formulierenteams in om mensen ofwel aan huis, ofwel op andere plekken dan het gemeentehuis te benaderen.

Met het mogelijk maken om gezinnen tot 120% van het sociale minimum een €50 euro eindejaarsuitkering te verstrekken zijn gemeenten gestimuleerd om ook de werkende armen beter te bereiken. Op 3 december jl heeft een bestuurlijke conferentie met gemeenten en

Ons kenmerk R&P/RSA/08/37194

voedselbanken plaatsgevonden om beide partijen te stimuleren samen te werken en bezoekers te wijzen op voorzieningen.

Kortom: het bevorderen van het gebruik van voorzieningen is een taak die zowel de rijksoverheid als de gemeenten serieus nemen. Door nog meer mensen te bereiken kunnen we de armoede verder terugdringen.